

יום העצמאות

13

אם תרצו אין זו אגדה

לקראת סיום הלימודים שאלה רינה אילו תכניות יש לכל אחד מאתנו ליום העצמאות. יובל סיפרה שהם נוסעים לפיקניק משפחתי בכנרת. עדי סיפרה שהם מוזמנים למנגל אצל חברים. אורי אמר שבטח ההורים שלו ייקחו אותם לטייל בגן לאומי, כי אבא שלו אומר שיום העצמאות זו הזדמנות נהדרת לבקר באתרים היפים של המדינה וליהנות מנופיה.

”מה אתך?” שאלה רינה את מאיה. ”אני בטח אלך עם אימא לבית כנסת”, אמרה מאיה במבוכה. היה נדמה לה שביקור בבית הכנסת נשמע פחות מלהיב מטיול או מנגל.

”בית כנסת?” שאל תומר, ”איך זה קשור בכלל? יום העצמאות הוא חג ציוני לא יהודי, מניפים דגלים, מדליקים משואות, מבקרים בבימות בידור. לבית כנסת הולכים בערב שבת. יום העצמאות הוא חג חילוני! נדמה לי שאת קצת מתבלבלת”.

לרגע איבדה מאיה את הביטחון, אולי היא באמת טועה, אבל היא זוכרת בבירור שמדי יום עצמאות הם מקפידים ללכת להתפלל בבית הכנסת, היא זוכרת את הקידוש ליום העצמאות ואת ההתרגשות שאופפת את אמה עם שירת התקווה בבית הכנסת.

”יום העצמאות הוא חג לכל דבר ואפילו חג שמח במיוחד” ענתה מאיה, ”זה חג שחוגגים בבית, עם המשפחה, בטיולים, ברחובות וגם בבית הכנסת. אצלנו בבית אפילו מדליקים נרות לכבוד יום העצמאות”. ”זה מעניין” אמרה רינה, ”הרי אם כולנו שמחים כל כך וחוגגים כל כך, מדוע בעצם שלא נראה את יום העצמאות כיום חג כמו כל החגים?”. ”אבל זה לא חג כמו כל החגים” טען תומר. ”יום העצמאות הוא משהו מיוחד. הוא חג ישראלי. אין לו קשר לחגים האחרים, העתיקים יותר”.

”מה זאת אומרת?” שאל אורי, ”חג ישראלי יכול להיות גם חג יהודי. יש קשר בין הדברים”.

אני עמדתי בצד, ולא ידעתי מה לחשוב. הרי יום העצמאות הוא החג האהוב עליי, והוא באמת ישראלי מאוד. לעומת זאת, גם להדליק נרות נשמע הגיוני, הרי הגשמנו את חזונו של הרצל להקים בית לעם היהודי...

יעד: מדינת ישראל
זמן מסלול: ה' באייר תש"ח - הקמת מדינת ישראל
 ה' באייר - יום העצמאות
 בנימין זאב הרצל - 1860 - 1904
שאלת מסע: מהי מדינת ישראל עבורי? האם חגיגות העצמאות הן ביטוי לתרבות ישראלית או לתרבות יהודית?

מסלול המסע

בפרק זה נלמד על החזון של חוזה המדינה ושל מקימיה, על ביטויים שונים לישראליות ועל הקשר שלנו לחגיגות העצמאות.

“בבאזל ייסדתי את מדינת היהודים”

קראו את המקור.

קראו את תחנת המידע והשלימו את החסר באמצעות אתר “על הגובה”: מועד וזיכרון / יום הרצל / אם תרצו או באמצעות סרטון בריינפופ “בנימין זאב הרצל”.
בצעו את המשימות במחברותיכם.

מקור 1

“אילו באתי לסכם את קונגרס באזל [הקונגרס הציוני הראשון] באמירה אחת, שעליי לבטאה בפומבי, הרי הייתה זו: ‘בבאזל ייסדתי את מדינת היהודים’. ... לו אמרתי זאת היום בפומבי, הייתה התשובה צחוק מכל עברים. אולי בעוד חמש שנים, לכל היותר בעוד חמישים שנה, יכירו בה הכול!”
(יומנו של הרצל: לאחר הקונגרס הציוני הראשון בבאזל, 1897)

תחנת מידע

בנימין זאב הרצל והקונגרס הציוני

הרצל נולד בעיר בודפשט שבהונגריה. הוא למד 1..... אך לא מצא עבודה, ולכן עבד כ..... 2..... . העיתון שלח אותו לפריז בזמן משפט 3..... שהואשם בבגדה . הרצל האמין שמדובר בעלילה וכי הסיבה היחידה לאשמה היא היותו של דרייפוס 4..... . הרצל הגיע למסקנה כי על היהודים להקים לעצמם 5..... משלהם. הוא כתב ספר בשם 6..... ובעקבות זאת החליט להזמין יהודים מכל העולם לדיון משותף ברעיון שלו. המפגש נקרא הקונגרס 7..... הראשון והוא נערך בעיר 8..... בשנת 9..... . כך קמה התנועה הציונית . בהמשך חייו פעל הרצל לקידום הרעיון שלו ונפגש עם גדולי המנהיגים בעולם. הרצל נפטר בגיל צעיר, בשנת 1904, ולא זכה לראות את הקמת מדינת ישראל, אך הוא מכונה בשם 10..... מדינת היהודים.

כל תלמיד/ה או זוג תלמידים/ תלמידות יכינו כרזה, מהן ניצור תערוכה.

שאלות לדיון ולמחשבה:

- א. מדוע הרצל כותב שיצחקו לו אם יאמר שייסד את מדינת היהודים בבאזל בשנת 1897?
- ב. לו הייתם יכולים, מה הייתם מספרים להרצל על מדינת היהודים שקמה? נסחו מכתב וספרו על שלושה דברים שראוי בעיניכם להדגיש. הם יכולים להיות קשורים לחיים האישיים שלכם או לחיים בישראל באופן כללי.

אוצרים תערוכה - “כרזות המספרות על ישראל שלנו”

1. לפניכם מקורות אחדים הקשורים למדינת ישראל, וכן מידע ותצלומים. תוכלו להיעזר בתצלומים נוספים מהאתר “על הגובה”: מועד וזיכרון / יום העצמאות / אלבום התמונות של המדינה.
2. בחרו שני מקורות כתובים ושני תצלומים שמייצגים בעיניכם את ישראל שלכם ואת מדינת ישראל.
3. הסבירו מדוע בחרתם דווקא במקורות האלה.
4. הכינו כרזה המתארת את מדינת ישראל בעיניכם: סמלים, הצלחות, הישגים, אתגרים. שלבו בכרזה משפט או שניים מבין המקורות המופיעים כאן והוסיפו לה תצלומים של נופים, אישים או מקומות משמעותיים. מהכרזות ניצור תערוכה בכיתה.

מגילת העצמאות

מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; [מתוך מגילת העצמאות, הממשלה הזמנית בראשות דוד בן גוריון, ישראל, ה' באייר תש"ח]

מקור 5

תפילה לשלום המדינה

אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, צוֹר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ,
בְּרַךְ אֶת מְדִינַת יִשְׂרָאֵל, רֵאשִׁית צְמִיחַת גְּאֻלְתָּנוּ.
הֲגֵן עָלֶיהָ בְּאַבְרַת חֶסֶדְךָ,
וּפְרֹשׁ עָלֶיהָ סֶכֶת שְׁלוֹמְךָ,
וּשְׁלַח אוֹרְךָ וְאַמְתָּךְ לְרֵאשִׁיָּהּ, שְׂרִיָּהּ וְיוֹעֲצֵיהָ,
וְתִקְנֶם בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ.
חִזַּק אֶת יְדֵי מַגְנֵי אֶרֶץ קְדֻשְׁנוּ, וְהַנְחִילֵם אֲלֵהֵנוּ.
יְשׁוּעָה וְעֻטְרַת נְצַחֹן תִּעֲטָרֵם,
וְנִתְּתָ שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ, וְשִׂמְחַת עוֹלָם לְיוֹשְׁבֵיהָ.
וְאֵת אֲחֵינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
פְּקֹד נָא בְּכָל אֲרָצוֹת פְּזוּרֵיהֶם,
וְתוֹלִיכֵם מִהֲרָה קוֹמְמִיּוֹת לְצִיּוֹן עִירְךָ,
וְלִירוּשָׁלַיִם מִשְׁכַּן שְׁמֶךָ,
כְּפִתּוֹב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ:
אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ
ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ. (דברים ל, ד)
וְהִבְיָאָךָ ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ
וְיִרְשָׁתָהּ וְהִיטִבְךָ וְהִרְבָּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ. (דברים ל, ה)
(מתוך התפילה לשלום המדינה, חיברו: הרבנים
הראשיים הרב עוזיאל והרב הרצוג והסופר ש"י
עגנון)

צור ישראל וגואלו - כינוי לאלוהים
ראשית צמיחת גאולתנו - בימים הראשונים בהם
חזרנו לארצנו ונגאלנו מהגלות
אברת חסדך - החסד שלך
ותקנם בעצה טובה - תן להם יכולת להחליט החלטות
טובות
פזורים - הארצות בהן פזורים היהודים
נדחך - הנידחים, היהודים הפזורים במקומות
רחוקים.

מקור 2

פה בארץ חמדת אבות / מוריס רוזנפלד,
תרגום לעברית - ישראל דושמן

פֹּה בְּאֶרֶץ חֲמֵדַת אֲבוֹת
תִּתְגַּשְׁמֶנָּה כָּל הַתְּקוּוֹת,
פֹּה נִחְיָה וּפֹה נִצָּר,
חַיֵּי זְהַר חַיֵּי דָרוֹר,
פֹּה תִּהְיֶה הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה,
פֹּה תִּפְרַח גַּם שְׂפַת הַתּוֹרָה.

שכינה - כינוי לאלוהים

מקור 4

מקבלי פרס נובל

עשרה ישראלים קיבלו עד כה פרסי נובל. מתוכם
קיבל הסופר ש"י עגנון פרס נובל לספרות
וישראל אומן קיבל פרס נובל לכלכלה על הישגיו
במתמטיקה. מנחם בגין, יצחק רבין ושמעון פרס
קיבלו פרסי נובל לשלום על תרומתם לקידום
השלום באזור. המדענים ישראל צ'חנובר, אברהם
הרשקו, דן שכטמן ועדה יונת קיבלו פרסי נובל
על מחקריהם המדעיים.
לקראת קבלת הפרס, כתב פרופ' אברהם הרשקו
את תולדות חייו. הוא בחר לסיים את דבריו
במילים האלו:
"כאשר אני משקיף על חיי עד כה, אני מופתע
ממזלי הרב, הן בחיי האישיים והן בחיי המדעיים.
שני הוריי, לאחר שניצלו מהשואה, חיו בישראל
והגיעו לשיבה טובה. אני מאושר עם אשתי,
ילדיי ונכדיי. למזלי הרב, היו לי מורים ומדריכים
יוצאי דופן בתחום המדע וזכיתי להשתמש בידע
שצברתי כדי לתרום תרומה משמעותית. לו רק
היה מעט שלום בעולם, ובפרט שלום בין ישראל
ושכנותיה – הייתי שבע רצון לחלוטין."
[מתוך אתר מקבלי פרס נובל]

השיר מתאר את התלאות שעברו על בני
העדה האתיופית בעלייתם לארץ דרוך
מדבריות סודן בדרכם לארץ ישראל.

המסע לארץ ישראל/ חיים אידיסיס
הירח משגיח מעל,
על גבי שק האכל הדל
המדבר מתחתי, אין סופו לפנים,
ואמי מבטיחה לאחי הקטנים.

עוד מעט, עוד קצת, להרים רגלים
מאמץ אחרון, לפני ירושלים.

אור ירח החזק מעמה
שק האוכל שלנו אבד
המדבר לא נגמרה יללות של תנים,
ואמי מרגיעה את אחי הקטנים.

עוד מעט, עוד קצת, בקרוב נגאל
לא נפסיק ללכת, לארץ ישראל.

ובלילה תקפו שודדים,
בסכין גם בחרב חדה
במדבר דם אמי, הירח עדי,
ואני מבטיחה לאחי הקטנים.

עוד מעט, עוד קצת, יתגשם החלום
עוד מעט נגיע, לארץ ישראל.

בירח דמותה של אמי,
מביטה בי, אמא אל תעלמי
לו היתה לצדי, היא היתה יכולה,
לשכנע אותם שאני יהודי.

עוד מעט, עוד קצת, יתגשם החלום
עוד מעט נגיע, לארץ ישראל.

עוד מעט, עוד קצת, להרים עינים
מאמץ אחרון, לפני ירושלים.

שיר השיירה / עלי מוהר
בלשונות רבות מספור דברנו
וזה את זה כמעט בכלל שלא הפרנו
ומקומות רבים מאד עזבנו
ורק מקום אחד רצינו ואהבנו
ומקומות רבים מאד עזבנו
ואל הארץ, אל הארץ באנו.

ונמשכת שיירה
מן המאה שעברה
רחוקים כבר היוצאים
איכרים וחלוצים
שעמלו עבדו בפרך
בלי לראות את סוף הדרך
ועכשו עוברים אנחנו
לא שקטנו ולא נחנו
לא ימשיכו בלעדינו
זוהי הרפתקת חיינו.

מנטאות ומחנות הגחנו
אל הבצות ואל הישימון הלכנו
מקצות ערב, מרוסיה ופולניה
הדלקנו אור גם בדימונה גם בדגניה.
מקצות ערב, מרוסיה ופולניה
הדלקנו אור גם בדימונה גם בדגניה.

ומפל הגליות
ועם כל הבעות
עם נוצר וארץ קמה
ושפה אשר נרדמה
שוב התחילה מתעוררת
ומדברת ומדברת
מסביב יהום הסער
רב הקשי והצער
אבל יש על מה לשמוח
יש עוד אמץ, יש עוד כח.

אין ישראל צומחת מסביבנו
היא חזקה יותר מכל חסרונותינו
וגם הנגב עוד יהיה פורח
ועוד נדאג שהזקן יהיה שמח.
וגם הנגב עוד יהיה פורח
ועוד נדאג שהזקן יהיה שמח.

גל פרידמן זוכה מדליית הזהב בגלישת רוח (משמאל) וזוכה מדליית הארד בג'ודו, אריק זאבי, בנתב"ג עם הגעתם מהמשחקים האולימפיים מאתונה 2004. | לשכת העיתונות הממשלתית

zeevveez

מכתש רמון | מיכאל פרובוצקי

חוף ים בתל אביב | יואב שפירא

שאלות לדיון ולמחשבה:

התבוננו בכרזות שיצרתם וכתבו פסקה על התרשמותכם מהתערוכה. התייחסו לשאלות הבאות:

1. עד כמה התערוכה מייצגת את ישראל שלי?
2. האם הדימויים שנבחרו מייצגים הצלחות או דווקא אתגרים?
3. האם הייתי מוסיף או משנה דבר מה בתערוכה?
4. אפשר לצרף את הפסקאות שתכתבו וליצור "ספר מבקרים" המתייחס לתערוכה: "כרזות מספרות על ישראל שלנו".

צידה לדרך

מסורת וחדוש: מדינת ישראל היא אמנם מדינה צעירה, אך ישנן כבר מסורות של חגיגות יום העצמאות.

חשבו וכתבו במחברותיכם:

- כיצד אתם חוגגים את יום העצמאות?
 - האם הייתם רוצים להוסיף או לשנות דבר מה בחגיגות העצמאות שלכם? מדוע?
- אחריות ומחויבות:** מדינת ישראל היא מדינה צעירה ומתחדשת שמתמודדת עם אתגרים רבים. חשבו וכתבו במחברותיכם:

- א. אילו איחולים תרצו לאחל למדינה לקראת ההמשך?
- ב. במה תרצו לסייע או להמשיך ולפתח בחברה בישראל?
- ג. כיצד תוכלו לעשות זאת?